

Değerli TraKTU's Okuyucuları

“İşte delikanlı ilkokul sıralarında başla-yarak ‘Kendi bacağından asılan koyun’ fel-sefesi ile yitirilenlere asla itibar etmeyeceksin. Onların arasında ülkeye yararlı birinin çıktığı görülmedi. Çıkarıcıların sana hiçbir zaman engel olamayacağını bileceksin. İşte bu durumlar ve şartlar altında endişelere kapılmadan önce ne yapabileceğini düşüneceksin ve hiçbir zaman düzen bozuklu-

ğunu mazeret göstermeyeceksin. Başarısızlıklarını bozuk düzenin sırtına yüklemen belki seni ferahlatır, fakat kurtarmaz. //

Mustafa İNAN

(Oğuz Atay, Bir Bilim Adamının Romanı
(İstanbul: İletişim Yayınları, 2015) 263.

Pek çoğumuz için daha fakültenin esrarengiz kapısını aralamadan, insanı keşfetmenin tadına varmadan başlıyor düzene karşı serzenişler. Yıllar sorunları da büyütüyor. Tıp eğitiminin eksik ya da yanlış noktalarına, gün içinde can sıkıcı hale gelen işleyişe, amacından bir hayli uzaklaşmış “intörn”lüğe takılıyor genç beyinler. Peki sorunu büyüterek çözümün değil, sorunun bir parçası olduğumuzu düşünüyor muyuz hiç? Yoksa kendi bacağından asılan koyun olmak hoşumuza mı gidiyor?

Sorunu tekrar etmek veya bahane etmek; hayallerimizi hayatımıza dönüştürmeyecekse çözüme ulaşmak için neden, nasıl sorularını sormaktan çekinmemeli ve çözümde bizim de bir rolümüz olabileceğini unutmamalıyız. Mustafa İnan'ın bu içten misalini belki de düzene dokunabileceğimiz zamanda “Ben olsaydım...” diye başlayan söylemlerimizi unutmayalım ve düzenin bir parçası olmayalım diye sizlerle paylaşmak istedim, bilmiyorum.

İnt. Dr. Yağmur Akcaoğlu
Dönem 6
dr.yagmurakcaoglu@gmail.com

Dergi ekibinde bulunduğum süreçte geleceğe umutla bakmaya sebep olacak, işini ciddiye alan, sözünün eri güzel insanlarla çalıştık ve şimdiye kadar ayrılıklarda hep arkada kalanlardan olduk, bugün ise başka... Geçen zamana bakıyorum da derginin ilk sayısını bir bahar günü çıkarmıştık, resmîyetinin imzalarını bir bahar günü atmıştık ve yine bir bahar günü görevlerimizi devretme zamanı geldi. Sürçülisan ettiyse affola. Elbet aileden kopmasak da bundan sonra bir adım daha geride olacağız. Biz kendimizi geliştirmek adına, bilim adına neler yapabiliriz diyerek yola çıktık. İyi zamanıyla zor zamanıyla dergi çıkardık, okulda oda sahibi olduk, dernek sahibi olduk. Şimdi ise tüm bunları bizim gibi hayalleri olan arkadaşlarımıza emanet ediyoruz. Biz dergimizin kuruluş aşamasında bulduk, sizinle büyüyüp nice proje, araştırma ve makalelere ev sahipliği yapması dileğiyle.

Üçüncü sayımızın hazırlanmasında yoğun ders programları arasında değerli vakitlerini ayıran tüm ekip arkadaşlarıma, değerli yazarlarımıza ve desteklerini hep hissettiren yapıcı eleştirileri ile yol gösterip sahiplenen ve her sayıda bir öncekinden daha iyisini başarabileceğimiz konusunda telkin veren tüm hocalarımıza ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Bir sonraki sayıda buluşmak üzere, meraklı günler dilerim.

İçindekiler

ESKİDEN MİKROP MU
VARMİŞ?

1 EDİTÖRDEN

4 DERGİ İLKELERİ

6 HANGİSİ DOĞRU?
PUBMED Mİ?
PUBMED CENTRAL MI?

12 ARTIK ÇİÇEK AÇMIYOR

16 ÇARESİ VAR MI DOKTOR?

25 QUORUM SENSİNG VE
QUORUM QUENCHING
BAKTERİLERİN DİLİ

14
AŞI KARŞITI
SÖYLEMLER
TOPLUM SAĞLIĞINI
TEHLİKEYE ATIYOR

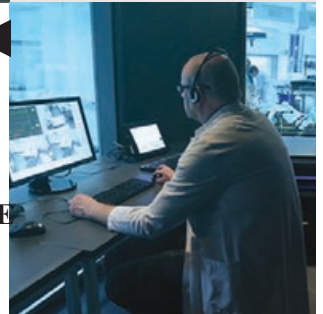
18
İZOLASYON VE
TEMİZ ODALAR

20
YENİ NESİL KANSER
CERRAHİSİNİN
GÖZDESİ: PARILTILI
OPERASYON

33
SİMULASYON
KULLANIMININ
YENİ NEŞESİ

İmtiyaz Sahibi
Int. Dr. Seyhan Kara

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Int. Dr. Yağmur Akcaoğlu

Editör
Int. Dr. Yağmur Akcaoğlu

Editör Yardımcıları
Zeynep Gül Akyol
Talha Zübeyr Alish
Fikri Tarık Arıcı
Int. Dr. Seyhan Kara
Kaan Emre Yılmaz
Çalışma Kurulu Başkanı

Stj. Dr. Esmâ Büşra Gün

Çalışma Kurulu
Stj. Dr. Nagehan özer
Stj. Dr. Talha tunahan yılmaz

İmla ve Röportaj Ekibi
Ahmet Ayar
Stj. Dr. Fatma Calayır
Bedia Doğan
Büşra Domurcuk
Zehra Kaya

Sosyal Medya ve İletişim
Hande Yurtseven

Fotoğraf
Yunus Emre Işık

28 BEYNİMİZİN SIRRI
BAĞIRSAKLARDA SAKLI

30 YANLIŞ BİLDİKLERİMİZLE
MEME KANSERİ

39 DEPRESYONUN PERDE
ARKASI

41 DUYGULARIN AKILLICA
KULLANIMI

43 DÜNYA BİLİMİNDE TÜRK
KADINI

50 TÜTÜNSÜZ KTÜ
TOPLULUĞU'NUN ÖYKÜSÜ

56 SENDEN BENDEN BİZDEN

58 GADEME GADEME İLE
RÖPORTAJ

60 ŞİİRLER

63 KTÜ BAT

64 SPOR

36
ZAMAN GERİYE
AKSIN!

46
ROBOTLAR

48
NUR SÖKMEN İLE
TUS YOLCULUĞU

51
KALİMERA ATINA

Danışmanlar

Dr. Öğr. Üyesi Firdevs Aksoy
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Emre Baki
Doç. Dr. Celal Kurtuluş Buruk
Prof. Dr. Yılmaz Bülbül
Prof. Dr. Ali Cansu
Arş. Gör. Gökhan Erdil
Doç. Dr. Ali Güner
Prof. Dr. Funda Öztuna
Dr. Öğr. Üyesi Ali Faruk Özyaşar
Prof. Dr. İlknur Tosun
Prof. Dr. Mehmet Haluk Uluotku

Grafik-Tasarım
Hacer Yavruoğlu

Baskı

HCR Ajans Hizmetleri
+90 462 300 30 03

İletişim

traktusdergisiktutip@gmail.com
instagram.com/traktuskutup
facebook.com/traktuskutup
twitter.com/traktuskutup

* Danışma Kurulu Fakültemiz öğretim üyelerinden ve asistanlarından oluşmaktadır.

* Tüm yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir. Bu yayın Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileri tarafından hazırlanmaktadır.

* Künye soyadı sıradır.

* Senede iki kere yayımlanır, para ile satılmaz.

HANGİSİ DOĞRU? PUBMED Mİ? PUBMED CENTRAL MI?

Öğr. Gör. Beyhan Karpuz
Karadeniz Teknik Üniversitesi
Faik Ahmet Barutçu Kütüphanesi Referans Birimi
beyhan@ktu.edu.tr
<http://www.ktu.edu.tr/library>

“

PubMed; günümüzde kullanım kolaylığı ve ücretsiz erişim imkanıyla sağlık çalışanlarının vazgeçilmez, bir numaralı başvuru kaynağıdır. Aslında PubMed, PMC ve MEDLINE dünyada olduğu gibi ülkemizde de sağlık çalışanları tarafından birbirleriyle çok karıştırılan farklı hizmetlerdir. Bu sayıda çok sevilen ve kullanılan PubMed'i sizlere daha yakından tanıtmak ve PubMed'in servislerinden nasıl faydalanabileceğinizi anlatmak istedim. Keyifle okumanız dileğiyle.

”

PubMed ve PMC (PubMed Central) arasındaki fark nedir?

Çok karıştırılan bu iki terim özünde iki farklı hizmeti barındırır.

PubMed: ABD Sağlık Bakanlığı Ulusal Tıp Kütüphanesi (National Library of Medicine-NLM) tarafından hazırlanan ücretsiz bir platformdur, veri tabanı değil. Kurumla ilgili kamuya açık bilgi ve belgelerin; sağlık, yaşam bilimleri, biyomedikal konularında bibliyografik verilerin; makale özet ve referansların tek bir platformdan sunulduğu bir arayüzdür. ABD Sağlık Bakanlığının hazırladığı bilgi hizmet ve servislere ulaşmada bir arama motoru görevini üstlendiği için PubMed'i sağlık bilimlerinin Google'ı olarak düşünebilirsiniz.

PubMed'in indeks veri tabanı ise MEDLINE'dır. MEDLINE'ı tanıtmadan önce indeksleme işlemlerinin neleri içerdiğinden kısaca bahsetmenin, MEDLINE'ı daha iyi tanımanıza yardımcı olacağına inanıyorum.

İndeksleme nedir?

İndeksleme; bilgi kaynağına erişmek için önceden belirlenen başlıklar altında bilginin işlenmesi, bu başlıkların birbiriyle ilişkilendirilmesi ve veri tabanı içinde farklı kriterlerde arama yapılmasını sağlamak için gerçekleştirilen işlemlerin bütünüdür.

Her indeks önceden belirlediği konusu, içeriği ve seçim kriterleri dahilinde başvuru yapan yayınevleri ve dergileri değerlendirerek dergi seçim işlemlerini gerçekleştirir. Kabul edilen dergilerin sayısı ve makaleleri bir süreçten geçirilerek işlenir.

Her makale; veri tabanının hazırladığı kontrollü kelime dizinleri olan konu başlığı ve anahtar kelimeler altında bibliyografik bilgileriyle (yazar adı, makale adı, dergi adı vb.) sisteme yüklenerek aranabilir, ilgili kayıtlarla ilişkilendirilebilir duruma getirilir.

PubMed'de indeksleme işlemini sadece ve sadece MEDLINE yürütmektedir.

MEDLINE (Medical Literature Analysis and Retrieval System Online): NLM'nin kurulduğu tarihlerde Indeks Medicus adıyla makaleleri indeksleyen bu servis günümüzde MEDLINE olarak adlandırılmaktadır.

MEDLINE; PubMed'de yer almak isteyen bilimsel dergiler ve yayınevleri için başvuru şartlarını ve dergi seçim kriterlerini belirlemektedir. Oldukça yüksek bilimsel yeterlilik ve yayın standartlarını içeren bu kriterler eşliğinde tüm başvurular incelenmektedir.

Başvuru yapan dergiler yılda üç kez toplanan Literatür Seçimi Teknik Hakem Komitesi (Literature Selection Technical Review Committee-LSTRC) tarafından değerlendirilmekte, dergi seçim işlemleri tamamlandıktan sonra kabul edilen tüm makaleler MeSH terimleri altında ve her makaleye birer PubMed ID (PMID) numaraları atanarak indekslenmektedir.

MEDLINE indeksine kabul edilmek, bilimsel bir tıp dergisi için oldukça yüksek bir prestijin yanında, derginin görünürlüğünü ve makale başvurularını da önemli ölçüde arttırmaktadır.

MEDLINE erişimleri için; ClinicalKey-ELSEVIER, MEDLINE- EBSCOhost, OVID LWW Total Access Collection veri tabanlarını ziyaret edebilirsiniz. Bu veri tabanlarına kütüphane web sayfası, "Abone Veritabanları" sekmesinden ulaşabilirsiniz.

MeSH (Medical Subject Headings): Sağlık bilimleri konu başlığı listesi olan MeSH, NLM'nin hazırladığı kontrollü kelime dizinleridir. Hiyerarşik bir yapıda düzenlenen bu kelime ve tanımlayıcı terimler çalışmanın türünü ve konusunu da içerdiğinden bu kelimelerle farklı aramalar yapılabilir ya da seçtiğiniz anahtar kelimelerinizin doğruluğunu bu alanda kontrol edebilirsiniz.

PubMed Clinical Queries: Bu alanda arama yaparak sistematik derlemelere, meta analizlere, klinik araştırma ve yönergelere ulaşabilirsiniz. Arama sonuçları; Clinical Study Categories, Systematic Reviews ve Medical Genetics başlıkları adı altında listelenir.

PubMed Health: Klinik araştırmaların sistematik olarak gözden geçirilmesine dayanan PubMed Health; sistematik derlemelerde klinik etkilerin hangi hastalık tedavilerinde ya da önleme yöntemlerinde kanıtlandığını gösterir.

PubMed LinkOut Hizmeti: NLM tarafından hayata geçirilen ve bir kütüphane hizmeti olan LinkOut; PubMed arama sonuç listesinde yer alan makalelerin tam metinlerini, kütüphanenin abone olduğu elektronik kaynaklarla bağlantı kurarak erişime sunar. Üniversite kütüphanemizin de kurulumunu gerçekleştirdiği bu sistem sadece kampüs içi ve kampüs dışı erişimde kullanılabilir. PubMed arama sonuç listenizde yer alan makalelere

tıkladığınızda, makalenin altında ya da sağ tarafta LinkOut sekmesinin aktif olduğunu görebilirsiniz.

PMC (PubMed Central): Ulusal Biyoteknoloji Bilgi Merkezi (National Center for Biotechnology Information-NCBI) tarafından yürütülen ücretsiz dijital arşiv hizmetidir. Sağlık ve biyomedikal konularında yayınlanmış kamuya açık tam metin makaleleri depolar ve kullanıma sunar.

Ulusal Bilimler Akademisi ve Hücrenin Hücre Biyolojisi Bildirileri'nin tam metin içeriğiyle hizmete başlayan PubMed Central, günümüzde yaklaşık 2000'den fazla derginin tam metin içeriklerini depolayarak erişime sunmaktadır.

NLM'nin, PubMed Central'a yönelik hedefi sağlık bilimleri alanında elektronik dergi ve makalelere erişimi ve korumayı sağlayan dünya çapında dijital bir tıp kütüphanesi oluşturmaktır. PMC giriş kriterleri MEDLINE gibi kapsamlı ve katı kurallara sahip olmasa da PMC kapsamına girmek isteyen dergilerin bazı yayın standartlarına uyma zorunluluğu bulunmaktadır. PMC'ye kabul edilen dergilerin tam metin makalelerinin her birine PubMed Central ID (PMCID) numaraları verilerek arşivlenir.

KAYNAKÇA

1. Cross J. MEDLINE, PubMed, PubMed Central, and the NLM. *Editors' Bulletin*. 2006;2(1):1-5.
2. MEDLINE, PubMed, and PMC (PubMed Central): How are they different? [Available from: https://www.nlm.nih.gov/pubs/factsheets/dif_med_pub.html]
3. Fact Sheet MEDLINE Journal Selection [Available from: <https://www.nlm.nih.gov/pubs/factsheets/jsel.html>]

ESKİDEN MİKROP MU VARMIŞ?

Stj. Dr. M. Masum Kurt
İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi
Dönem 4
masumkrt@gmail.com
Danışman: Prof. Dr. Neşe Kaklıkkaya

“

Milyarlarca yıl önce başlayan ve hâlâ sürmekte olan bir savaş... Gözümüzle görüp kulağımızla duymadığımız minik düşmanlarımız... Ve işte hikâye böyle başladı.

”

Hastane kavramının pek yaygın olmadığı zamanlarda doktorlar tedavi için hastalarının evlerine giderlerdi. Oldukça yetersiz olan geleneksel öğretilerle konulan tanılar ve tedaviler uygulanmaktaydı. Enfeksiyon hastalıkları hakkında ise neredeyse hiçbir şey bilinmiyordu. Bu sebeptendir ki veba (kara ölüm) 14. yüzyılda Avrupa nüfusunun yarısını öldürürken yapılabilecek en iyi şey kaçmaktı. Hastalık nedenleri ile ilgili ortaya atılan fikirler içinde en çok kabul gören ve 19. yüzyıla kadar bunu sürdürebilen vücut sıvıları kuramıydı. Bu kurama göre vücut sıvılarının (kan, safra, kara safra, balgam) dengesinin bozulması hastalıklara neden olmaktaydı. Hangi sıvı artmışsa onu azaltmanın bir yolunu bulmak da işin tedaviydi. Eğer hasta kusmuyorsa, öksürmüyorsa kısaca vücudundan sıvı çıkışı yoksa sapaşğlam demektir. Eğer bir hastalık varlığından şüphe duyulursa kimi zaman hasta bayılana kadar vücudundan kan akıtılırdı. Hasta iyileşmez ise durumunun çok kötü olduğuna kanaat getirilir, iyileşirse de hekimin Galen ve Hipokrat'tan süregelen öğretisi bir kez daha kendini kanıtlamış olurdu(!). Doktorlar öğrendiklerini olduğu gibi uyguluyor ve öğrenilenler sorgulanmıyordu. Enfeksiyon hastalıkları oldukça sık görülmekteydi ancak nedeni hakkında kimsenin bir fikri yoktu.

1683 yılında Antonie van Leeuwenhoek kendi mikroskopundan mikroorganizmaları gören ilk insan oldu, hatta bu işten para bile kazandı. Kısa zamanda Avrupa'dan bir sürü insan “küçük hayvancıklar”ı görmek için Hollanda'ya akın etti fakat bu buluş büyük bir çığır açamadı çünkü bu yaratıkların enfeksiyon hastalıklarına yol açabileceği hiç kimsenin aklına gelmemişti. Daha sonraları

Görsel1: Hastasının kanakımata tedavisini uygulayan bir hekim

bazı bilim insanları çürümüş gıdaların olduğu her yerde Leeuwenhoek'un minik hayvancıklarının varlığını keşfetti. Bu durumda 3 farklı şey akla geliyordu: Bir, mikroplar çürümeye neden oluyordu; iki, çürüme olan yerlerde toplanıyorlardı; üç, çürümeyle birlikte ortaya çıkıyorlardı. Bilim insanları bakterilerin kendiliğinden mi ortaya çıktığı yoksa en başından beri mi orada oldukları konusunda birbirleriyle çatışıp durdu, yeterli sterilizasyonu sağlayamadıkları için hatalı deneyler pek bir şey kanıtlayamadı. En azından mikropların çürüme ile ilişkili oldukları ortaya konmuştu.

Hastaneleşmenin başlaması hastalıklara farklı bir bakış açısı getirdi, zengin hastaların önünde el pençe divan duran hekimler halkla da ilgilenmeye başlayınca hekimlere düşünce özgürlüğü doğmuş oldu. Aynı zamanda koğuş sistemi hastaların benzer semptomlar sergilediğini göz önüne serdi ve her hastalığın özgül bir seyri